

Pracovná skupina pre olejninu a bielkovinové plodiny

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 28. júna 2022

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre olejninu a bielkovinové plodiny

Predseda: Pedro Gallardo (ES)

Podrobný popis aktivity:

Diskusia o situácii na trhu:

a) prezentácia Stephana Arensa

Sója: Globálna ponuka sóje na rok 2022/2023 bude výrazne vyššia než v roku 2021/2022, zvyšujú sa aj konečné zásoby. Najväčšími svetovými producentmi sú Brazília, USA a Argentína. Najväčšími dovozcami sú Čína a Európa.

Repka: Posledný odhad celosvetovej produkcie sa zvýšil o 9,4 mil. ton, najmä produkcia v Kanade sa vrátila na predošlé vysoké hodnoty. V Austrálii dôjde k zníženiu produkcie a nižším výnosom, v EÚ sa očakáva vysoká produkcia (18 mil. ton). Najväčšími svetovými producentmi sú Kanada, EÚ a Čína.

Slnečnica: Celosvetová produkcia sa očakáva rovnaká, príp. nižšia.

Produkcia v EÚ: Očakáva sa 5 %-ný nárast produkcie všetkých olejnin (repky, sóje, slnečnice) oproti minulému roku, pri slnečnici by malo ísť o rekordný rok, pri repke by sa malo jednať dokonca o najvyššiu produkciu od roku 2017. Výťažok bude však negatívne ovplyvnený vysokými cenami energií, palív a hnojív. Celosvetová produkcia olejnin sa odhaduje na 647 mil. ton, dopyt je stále vysoký. Úroda na území EÚ by mala do určitej miery nahradiť výpadok dodávok z UA, no obavy na zaistenie dostatočných dodávok do tretích krajín pretrvávajú.

b) okrúhly stôl o situácii v jednotlivých štátoch

BE: hlavnou pestovanou olejninou je predovšetkým repka, tohtoročná produkcia sa očakáva veľmi dobrá a o niekoľko týždňov skôr.

PT: produkčná plocha slnečnice mierne vzrástla, predpokladá sa priemerná úroda.

DE: produkcia repky sa očakáva mierne nad vlašajšou úroveň.

FI: rekordné produkčné plochy olejnin, produkcia bude pravdepodobne priemerná kvôli chladnej zime, poľnohospodári sa zaujímajú o pestovanie konope a ľanu.

SE: olejninu sú často nahrádzané obilninami, najmä kvôli škodcom a nedostatkom prostriedkov na ochranu rastlín (POR). Zvyšuje sa záujem o konopný olej.

IE: produkcia olejnin sa očakáva uspokojivá.

DK: produkcia ozimnej repky sa očakáva vysoká.

FR: kvôli výkyvom počasia sa znižuje pravdepodobnosť tohtoročnej pozitívnej produkcie, s výnimkou slnečnice. Produkčná plocha repky, slnečnice aj sóje sa zvýšila, ale došlo k poklesu produkčných plôch bielkovinových plodín, najmä kvôli nedostatku POR.

LT: napriek suchej zime sa očakáva pozitívna produkcia.

AT: hlavným problémom je veľké množstvo škodcov a nedostatok POR. Výkupné ceny olejní sú priaznivé, rekordný rok je u sóje.

IT: kvôli suchu je zložité predvídať dopad na celkový objem produkcie, špecifickým problémom je divá fauna, ktorá má negatívny vplyv na produkciu slnečnice v strede IT.

ES: sucho spôsobí nižšie výnosy repky, produkčná plocha slnečnice sa zvýšila.

PL: tento rok sú produkčné plochy rekordné pri repke, sóji a slnečnici - nárasty sú 80 % až 200 % - né. Poľnohospodári odmietajú uzavierať dlhodobé kontrakty, tento rok bolo podpísaných len 10 % zmlúv oproti vlaňajšku, aj ako dôsledok inflácie. PL sa potýka s migračnou vlnou z UA, očakáva sa negatívny efekt na PL poľnohospodárov, navyše o 6 týždňov nebude dostatočná skladovacia kapacita pre úrodu PL producentov, čo bude mať dopad najmä na repku. Okrem toho je nutné odblokovať prístavy v Čiernom mori.

RO: riešia podobné problémy ako v PL ohľadom utečencov z UA. RO zostáva hlavným producentom slnečnice v EÚ, produkčná plocha sa tento rok zvýšila na 1,25 mil. ha s očakávaným výnosom 2,5 t/ha. U repky sa kvôli suchej zime očakáva nižší výnos aj napriek zvýšenej ploche. Tiež sa rieši skladovacia kapacita a pomoc pre malých poľnohospodárov.

CZ: očakávajú sa vyššie výnosy repky a nižšie výnosy slnečnice a sóje aj napriek zvýšenej ploche sóje o 27 %. Problémom je sucho a veľmi vysoké ceny hnojív.

c) Prezentácia sekretariátu o vyhlídkach úrody olejní a bielkovinových plodín v roku 2022

Sekretariát prezentoval porovnanie tohtoročnej produkcie olejní s minulým rokom (veľkosť produkčných plôch, celkový objem produkcie):

EU-27 oilseeds + protein crops Production harvest 2022 vs 2021 (million t)

CROPS	Copa-Cogeca Harvest 22	Copa-Cogeca Harvest 2021	Variation Y/Y t	Variation Y/Y %
Rapeseed	18,02	16,79	+1,224,400	+7,3 %
Sunflower	11,20	10,17	+1,029,300	+10,1%
Soya Beans	2,95	2,69	+264,100	+9,8%
Total	32,17	29,66	+2,511,800	+8.5%
Field peas	2.47	2.17	+297,800	+14%
Faba beans	1.18	1.13	+52,500	+5%
Lupins	0.58	0.57	+10,400	+4%
Total	4,23	3.87	+360,100	+9%

EU-27 + UK oilseeds + protein crops: areas - 2022 vs 2021 (million ha)

CROPS	Copa-Cogeca Harvest 2022	Copa-Cogeca Harvest 2021	Variation Y/Y ha	Variation Y/Y %
Rapeseed	5.72	5.27	+443,500	+8.4%
Sunflower	4.77	4.34	+405,300	+9.3%
Soya Beans	1.04	0.96	+78,200	+3.6%
Total	11.53	10.60	+925,000	+8.2%
Field peas	0.93	0.87	+63,200	+7%
Faba beans	0.43	0.42	+6,700	+2%
Lupins	0.26	0.25	+10,400	+4%
Total	1.62	1.54	+80,100	+5%
UK Rapeseed	359,000 ha	306,00 ha	+53,000	+17%

Európsky proteínový plán:

1. SPP: ekoschémy, dobrovoľné podpory príjmov

DE: strategický plán zahŕňa 2 ekoschémy týkajúce sa striedania plodín – predĺženie obdobia rotácie plodín a pestovanie rôznych plodín s minimálne 5 hlavnými plodinami.

IE: podpora rôznorodosti plodín, poľnohospodári musia zasadiť medziplodiny (fazulu, hrach, repku alebo ovos) ako svoju 2. alebo 3. plodinu.

BE: striedanie plodín so strukovinami.

DK: ekoschémy týkajúce sa pokročilej diverzifikácie plodín.

HR: strukoviny zasiate minimálne na 20 % poľnohospodárskej pôdy samostatne alebo ako mix s inými plodinami. Pestovanie sóje spôsobilej na tento typ intervencie musí spĺňať podmienku certifikovaného osiva (GMO-free).

Celkom 26 štátov sa rozhodlo využiť viazané podpory príjmov, cca 70 % viazaných platieb bude určených na podporu živočíšnej produkcie a 30 % na podporu rastlinnej výroby. FR stanovilo špecifický systém na vyplácanie viazaných platieb v oblasti bielkovinových plodín.

2. závery zo zasadnutia Rady dňa 21. 3. 2022

Počas zasadnutia poskytla AT delegácia informácie o bielkovinových plodinách. Dokument, ktorý podporilo 19 štátov, zdôrazňuje potrebu využívať stratégiu EÚ na podporu bielkovinových plodín. Rovnako aj Parlament upozornil na potrebu urýchlene prijať akčný plán s cieľom zaistiť potravinové zabezpečenie v EÚ aj mimo nej s ohľadom na ruskú inváziu na UA.

3. správa študijnej skupiny ECOSOC Smerom k udržateľnej stratégii EÚ pre rastlinné bielkoviny a rastlinný olej

Sekretariát referoval o iniciatíve ECOSOC, ktorá reaguje na značný nedostatok bielkovín v EÚ. Cieľom prípravy stanoviska je preskúmať možnosti pestovania týchto rastlín v EÚ a na základe toho navrhnúť stratégiu na dosiahnutie udržateľnej autonómie EÚ v oblasti rastlinných bielkovín a olejov. Okrem toho sa bude posudzovať možnosť využitia čistého rastlinného oleja (vedľajšieho produktu z výroby pokrutín) ako udržateľného zdroja na pohon ťažkých poľnohospodárskych a lesníckych strojov v rámci udržateľného energetického systému.

4. odlesňovanie - koordinácia lobbistických aktivít

Komisia zverejnila návrh nariadenia o odlesňovaní dňa 17. 11. 2022, reflexný dokument C-C bol schválený počas februárových prezídií. V Rade predsedníctvo FR zriadilo ad hoc skupinu, ktorá návrh Komisie prerokováva. Podľa sekretariátu je pozícia Rady viac-menej v súlade s požiadavkami C-C.

V Parlamente je riadiacim výborom DG ENVI, hlasovanie je naplánované na 11.-12. 7. 2022, výbor AGRI hlasoval už 14. 6. 2022, vo svojej správe vyzýva Komisiu, aby navrhla plán na podporu bielkovinových plodín, ktorým sa zaistí nezávislosť EÚ v oblasti bielkovín a zároveň neprispieje ku globálnemu odlesňovaniu. Plenárne zasadnutie Parlamentu by o stanovisku malo hlasovať v septembri.

Biopalivá na rastlinnej báze:

Sekretariát uviedol, že Komisia bude podporovať členské štáty pri využívaní možností na zníženie podielu primiešavania biopalív, čo by mohlo viesť k zníženiu poľnohospodárskej pôdy v EÚ využívanej na pestovanie surovín pre biopalivá. Podľa sekretariátu si však Komisia protirečí - vojna na UA a celosvetové zvýšenie cien komodít zvyšuje závislosť EÚ na dovozoch energie, hnojív a krmív.

1. vnútroštátne rozhodnutia týkajúce sa povinnosti primiešavania biopalív

CZ: budúce nariadenie o primiešavaní biozložky je neisté, rozhodnutie o znížení pridávať biopalivá bude prerokované

DE: očakáva sa ukončenie používania biopalív z potravinárskych a krmných plodín, zníženie primiešavania rastlinných zložiek sa prerokováva

LV: dočasné zrušenie povinnosti primiešavať biopalivá bolo prijaté

HR: budú zrušené sankcie za biopalivá, ktoré nespĺnia stanovený cieľ

2. prepracovanie smernice o obnoviteľných zdrojoch energie (RED II)

Sekretariát referoval o aktuálnom stave prerokovania návrhu revízie smernice RED II v EÚ inštitúciách. Výbor ENVI o správe hlasoval 16. 5. 2022 a vyzval na zníženie limitu pre biopalivá na báze plodín zo 7 % na polovicu a na vyradenie biopalív s vysokým rizikom nepriamej zmeny vo využívaní pôdy (ILUC). Výbor AGRI hlasoval 20. 4. 2022, výbor ITRE by mal hlasovať 13. 7. 2022 a plenárne zasadnutie Parlamentu 13. 9. 2022.

Sekretariát ďalej referoval o zverejnenom návrhu nariadenia (nie smernice) o udržateľnom používaní pesticídov, ktoré stanovuje cieľ zníženia pesticídov na úrovni EÚ o 50 % do roku 2030, pričom na úrovni jednotlivých štátov by redukčné ciele mali byť 35 - 65 % v závislosti od predaja pesticídov v danom štáte za obdobie 2015-2017. Kompenzáciu všetkých nákladov pre poľnohospodárov by mala zaistiť SPP, pričom Komisia neplánuje alokovať na túto iniciatívu žiadne nové prostriedky.

Sekretariát C-C vyjadril nesúhlas s návrhom Komisie a upozorňuje, že 3-ročné referenčné obdobie nie je dostačujúce na vyhodnotenie používania chemických pesticídov. Navyiac budú nariadením potrestané štáty, ktoré už používanie pesticídov obmedzili. Okrem toho ďalšie obmedzenie bude znamenať vyššie straty výnosov, nižšiu konkurencieschopnosť európskych producentov a zvýšenú závislosť EÚ na dovoze a vyššie spotrebiteľské ceny. Navyiac chýbajú cenovo dostupné, účinné a bezpečné alternatívy

k chemickým pesticídom, nie je vhodné zameriavať sa výhradne na ich obmedzenie.

V ďalšom kroku prebehne verejná konzultácia k návrhu posúdenia dopadov (do 22. 8. 2022), diskusie DG SANTE so zúčastnenými stranami, vrátane C-C (7. 11. 2022).

Sekretariát prisľúbil starostlivo sledovať ďalší vývoj.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.